

EVROPSKÁ ENERGETIKA – BEZPEČNOSTNÍ DIMENZE

Případ Rusko – „Rozděl a panuj!“

„Europe managed to carry on sleep walking (into excessive dependence on imported gas) for many years before any alarm bells rang“

Paolo Scaroni, CEO of ENI

Proč Rusko, proč plyn, proč politika?

- Z hlediska objemu dodávek jednoznačně dominantní hráč
- Ropa řešena na úrovni globálního trhu, nikoliv ale plyn
- Energetika není záležitost čistě obchodní, v případě RF to platí dvojnásob

Osnova přednášky

- 1) Stereotypy: otázka propojení, dependence a interdependence
 - 2) Zájmy a potenciál EU v rámci vnější dimenze EEP
 - 3) Zájmy zemí SVE
-

Stereotypy

- EU jako rukojmí Ruska
- Naopak Rusko jako „rozvojová země“ závislá na příjmech z en.surovin

Závislost EU na RF

- EU pokrývá asi 50% své celkové energetické spotřeby (TPES) importem, v roce 2030 se může jednat o 65% až 70% TPES. Dovozy ropy, resp. zemního plynu se mají v témže období zvýšit z 82% na 93%, resp. z 57% na 84%.
- Konkrétně v případě Ruska jde o dodavatele třetiny ropy, necelé poloviny zemního plynu a takřka všeho obohaceného uranu.
- = EU skutečně je do značné míry ve svých dodávkách na RF závislá.

Závislost RF na EU

- RF kontroluje asi 6,6% světových ověřených zásob ropy, vyváží cca 9,6mb/d. V případě zemního plynu 26,3%, 55MTOE. (Pro rok 2006).
- Vývoz energetických surovin = 2/3 exportních příjmů, ropný a plynárenský průmysl tvoří asi 25% ruského HDP. 70% ropy, 80% plynu jde přitom do EU
- I podle vládní Energetické strategie bude Rusko do roku 2020 potřebovat investice 30 – 40 mld UDS ročně. (v 2005 největší jen 20,5)
- = RF finančně závislá na penězích z EU

Nikoliv dependence, ale interdependence

- Snaha reflektovat problém teoreticky – koncept interdependence (R.O. Keohan, J. Nye).
- Energetická interdependence vs. prostá propojenost.
- Interdependence = citlivost + zranitelnost
- Příklad první ropné krize

Evropská energetická bezpečnost

- Problém percepce
- Ekonomické – vs. geopolitické pojmání problematiky energie
- Evropa jako otevřený trh – vs. Rusko (PSA - Sachalin)

Ruská zahraniční energetická politika musí vycházet z geostrategických zájmů Ruské federace – V. Putin

Potenciál EU – nastavení pravidel s RF

- Energetický dialog EU – Rusko
- PCA (97) – vetována Polskem
- Energetická charta – neratifikována

Změna statusu quo

- Rozestavěný ropovod z jihosibiřského Tajšetu do Japonsku přístupné Nachodky či čínského Daqingy s plánovanými dodávkami hruba 1,6 milionu barelů ropy denně
- dva plynovody ze západní Sibiře a Sachalinu
- EU – snaha o diverzifikaci, LNG – sebenaplňující se proroctví?

„Naše zahraniční politika musí být zodpovědná, pragmatická, ale také přátelská a otevřená. A my určitě vnímáme Čínskou lidově demokratickou republiku jako jednoho z našich nejdůležitějších obchodních partnerů,“

– D. Medveděv v Číně

NOVÉ FAKTORY?

**NENÍ NA SPOLÉHÁNÍ NA
INTERDEPENDENCI POZDĚ?**

EEP – VNĚJŠÍ DIMENZE

- Zelená kniha „Směrem k evropské strategii bezpečnosti energetických dodávek (2000)
- Zelená kniha Čtyři roky evropských iniciativ (2005)
- Zelená kniha: Evropská strategie pro udržitelnou, konkurenceschopnou a bezpečnou energii (6/3006)

Postup v mezích zákona

- **Hampton court:** *„(The EU) needs to diversify its sources of energy and approach its current major energy suppliers in a more coherent manner, but it also needs to pursue energy efficiency and clean technologies and develop a genuinely open energy market“*
- **Lisbon treaty:** *„The Council, on a proposal from the Commission, may decide, in a spirit of solidarity between the member states, upon the measures appropriate to the economic situation, in particular if severe difficulties arise in the supply of certain products, **notably in the area of energy.**“*
- **X**
- *...(this) shall not affect a member state's right to determine the conditions for exploiting its energy resources, its choice between different energy sources and the general structure of its energy supply.“*

Potenciál EU

- Nestaví trubky, jen rozvíjí koberec (vs swap assets u RF)
- 1. Vývoz energetické politiky (Východní partnerství, Energetické společenství...)
- 2. Také řízení zásob – směrnice z roku 68, IEA 74.
 - Plyn – směrnice o krizových plánech 2004 – 20% na 8 týdnů.
- 3. Infrastruktura

Zájmy SVE

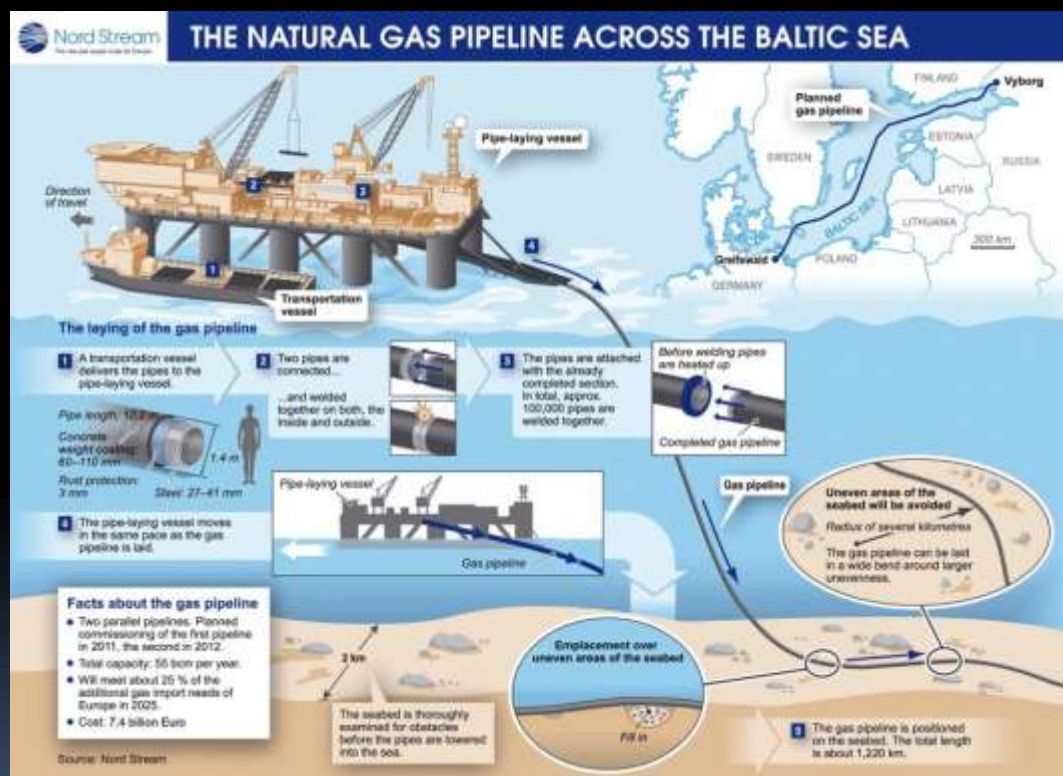
- Větší citlivost vůči geopolitickým hrozbám
 - Trojští koně (Kypr, Řecko)
 - Strategičtí partneři (Fr, Něm, It, Špa)
 - Přátelští pragmatici (Rak, Bel, Bul, Fin, Maď, Luc, Malta, Port, Slovin, Slovak)
 - Chladní pragmatici (Česko, Dán, Est, Ir, Lot, Niz, Rum, Švé, GB)
 - Noví studenoválečníci (Lit, Pol)

Polské iniciativy

- 4. ledna 2006 – jednotná pozice vypracovaná ve spolupráci s ČR, Rakouskem, Maďarskem – diverzifikace en.dodávek do SVE. (snaha o fin.podporu)
- Konec 2006 – podobný plán širší skupiny na snížení závislosti na ruském plynu.
- A řada dalších...

Zájmy SVE

- = Otázkou nicméně zůstává, zda EU v této oblasti nabízí státům SVE dostatečné bezpečnostní krytí – viz Nord Stream.

Budoucnost?

